

Ks. MACIEJ BASIUK

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Symposium Jan Paweł II – *Pasterz i Pielgrzym*

(Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 16 X 2008 r.)

Inspiracją do zorganizowania tego sympozjum była 30. rocznica wyboru Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową. Zadania tego podjął się Zakład Teologii Pastoralnej i Historii Duszpasterstwa Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Odbyło się ono 16 X 2008 r. w auli Wydziału Teologicznego.

Obrazy otworzył ks. dziekan dr hab. Andrzej Żądło, który przypomniał zebranych słowa wypowiedziane przez Jana Pawła II w dniu wyboru: „Przybywam z dalekiego kraju”. W kontekście całego pontyfikatu stanowią one pewien paradoks, ponieważ ten, który przybył z dalekiej kraju, stał się bliski wszystkim ludziom na całym świecie. W swoim słowie ks. dziekan podziękował ks. prof. dr. hab. Janowi Góreckiemu, z którego inicjatywy to sympozjum zostało przygotowane.

Następnie słowo do zebranych skierował abp dr Damian Zimoń, który przypomniał dwa wydarzenia. Jako pierwsze wskazał powstanie Wydziału Teologicznego w roku 2000, które dokonało się dzięki życzliwości i szerokiemu spojrzeniu Jana Pawła II, oraz związaną z tym faktem wizytę w Watykanie delegacji Uniwersytetu Śląskiego z ówczesnym rektorem prof. dr. hab. Januszem Janeczkiem na czele, która miała miejsce 13 stycznia 2005 r. Celem tego wyjazdu było podziękowanie za powstanie Wydziału. Drugim wydarzeniem była inna wizyta Arcybiskupa w Rzymie, w czasie której otrzymał wiadomość o śmierci bp. Ignacego Jeża, który jak się okazało, umarł w przeddzień nominacji kardynalskiej, co papież Benedykt XVI podkreślił, ogłaszając nowych kardynałów.

Jako pierwszy swój referat w ramach sympozjum wygłosił ks. prof. dr hab. Zygfryd Glaeser (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego). Był on zatytułowany: *Ekumeniczny wymiar pontyfikatu Jana Pawła II*. W odczycie tym została przybliżona działalność ekumeniczna Papieża. Jak podkreślił prelegent, Jan Paweł II wykazywał „nachylenie” ekumeniczne od samego początku swojej działalności. Tego typu elementy znajdują się już w wypowiedzi programowej wygłoszonej następnego dnia po wyborze. W czasie trwania pontyfikatu w wielu wypowiedziach, w różnych miejscach świata, ta tematyka powracała. Najmocniejszym znakiem zainteresowania ekumenicznego Jana Pawła II jest encyklika *Ut unum sint*, w której znajdują się bardzo odważne tezy ekumeniczne, m.in. zachęta do badań nad kwestią prymatu Piotra skierowana nie tylko do teologów katolickich. „Nachylenie” to było również bardzo mocno widoczne w fakcie wspólnych modlitw z członkami innych wyznań chrześcijańskich oraz w rozpoczęciu dialogu doktrynalnego między Kościołami: katolickim i prawosławnym.

Kolejne przedłożenie zatytułowane *Spotkanie Jana Pawła II z Ziemią Świętą* przedstawił ks. dr hab. Józef Kozyra (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego). Jako punkt wyjścia została przyjęta myśl Pawła VI: „obok historii zbawienia ist-

nieje geografia zbawienia”, którą podjął w swoich wypowiedziach Jan Paweł II zwłaszcza podczas pielgrzymowania do Ziemi Świętej w Roku Jubileuszowym, jak i w konferencjach omawiających tę pielgrzymkę. Według niego, jak to przedstawił prelegent, pielgrzymowanie jest byciem świadkiem w miejscach zbawienia, zwłaszcza przez ciszę i osobiste spotkanie z Jezusem (miejsca zewnętrzne stają się miejscami wewnętrznymi). W referacie tym zostały wymienione i szczególnie omówione miejsca, które odwiedził Ojciec Święty podczas pielgrzymki jubileuszowej w roku 2000.

Pierwszą część sympozjum zakończyło wystąpienie prof. dr. hab. Wojciecha Świątkiewicza (Katedra Socjologii Religii Uniwersytetu Śląskiego) zatytułowane *Przesłanie Jana Pawła II do Ślązaków podczas pielgrzymowania po ziemi śląskiej*. Tezą wiodącą tego przedłożenia był podtytuł *Opiekunowie chrześcijańskiego dziedzictwa i strażnicy ewangelii pracy*. Referent rozpoczął od wymienienia i krótkiego omówienia spotkań Papieża ze Ślązakami w czasie pielgrzymek do ojczyzny. Następnie na podstawie przemówień papieskich zdefiniował: kto to jest Ślązak i kim on jest. Zasadniczą część tego wystąpienia stanowiło omówienie pięciu wymiarów przesłania, jakie Jan Paweł II skierował do mieszkańców śląskiej ziemi: ochrona wartości podstawowych, zachowanie religii, dziedzictwo kultury i jego kontynuacja, ewangelia pracy oraz sprawiedliwość społeczna. Papież mówił o Śląsku, że jest „ziemią wielkiej pracy i wielkiej modlitwy”. Prelegent wielokrotnie podkreślał, że przesłanie, jakie kierował Ojciec Święty do tej konkretnej grupy etnicznej, miało być przekazywane dalej. Wystąpienie zakończyło wspomnienie wydarzenia, o który wcześniej mówił już Arcybiskup, czyli wizyty delegacji Uniwersytetu Śląskiego u Papieża w 2005 r. Miało to podkreślić, że dla Ojca Świętego Śląsk to nie tylko robotnicy, ale również pracownicy naukowcy uczelni wyższych i studenci, którym w czasie tego spotkania przekazał serdeczne pozdrowienia.

Pierwszy referat po przerwie wygłosił prof. dr hab. Antoni Jackowski (Uniwersytet Jagielloński). Był on zatytułowany: *Geografia pielgrzymek Jana Pawła II* i składał się z dwóch części. W pierwszej zostały ukazane ogólne informacje dotyczące pielgrzymek, które odbył Ojciec Święty. Była mowa o ich liczbie, odwiedzonych miejscach, grupach, z którymi Papież się spotykał. Jak to określił prelegent, pontyfikat Jana Pawła II dzięki wielości i różnorodności odwiedzanych miejsc może nosić nazwę „pontyfikat bez granic”. Natomiast w drugiej części przedłożenia zostały omówione pielgrzymki w układzie kontynentalnym z podaniem cech szczególnych przesłania, jakie było kierowane do mieszkańców poszczególnych kontynentów. Referat był bogato ilustrowany szczegółowymi mapami ukazującymi odwiedzane w czasie pielgrzymek miejsca.

Kolejne wystąpienie było w jakimś sensie kontynuacją wcześniejszego referatu. O. prof. dr hab. Zachariasz Jabłoński (definitorek zakonu paulinów) mówił o *Współczesnych więziach pątniczych z Jasną Górą*. Jako cezurę czasową prelegent przyjął czas po II wojnie światowej. Najpierw została przedstawiona ogólnie sytuacja pielgrzymowania na Jasną Górę w czasach komunistycznych. Następnie skoncentrowano się na grupach pielgrzymich ze Śląska. Zostały wspomniane różnorodne grupy z diecezji opolskiej, gliwickiej i katowickiej, które pielgrzymowały w różnym czasie, a także z różną częstotliwością. Jako szczególne wydarzenie została wspomniana pielgrzymka Ślązaków w czasie pierwszej wizyty Jana Pawła II w Polsce w 1979 r., kiedy władze państwowe nie pozwoliły przybyć Papieżowi na Śląsk. Prelegent jako specyfikę grup pielgrzymich ze śląskich parafii wskazał „przedłużanie przez nich pielgrzymowania przez praktykę nocnego czuwania”.

Ks. prof. dr hab. Józef Swastek (Uniwersytet Wrocławski) wygłosił referat zatytułowany *Jan Paweł II jako czciciel Matki Bożej Fatimskiej*. Rozpoczął go od szerokiego omówienia duchowości Maryjnej Papieża. Następnie ukazał, jak jego losy były związane z Fatimą. Takim szczególnym momentem był zamach na jego życie na placu św. Piotra w Rzymie w 1981 r. Jak zaznaczył prelegent, właśnie po tym wydarzeniu, będąc w Poliklinice Gemelli, Ojciec Święty poprosił o dostarczenie mu tekstu III tajemnicy fatimskiej. Nie było to jednak pierwsze spotkanie Papieża z objawieniami w Fatimie. Zamach jedynie zintensyfikował fascynację nimi. Faktem potwierdzającym, że Jan Paweł II znał objawienia fatimskie, było przygotowywanie oddania świata Niepokalanemu Sercu Maryi, które miało mieć miejsce 7 VI 1981 r. Ze względu na zamach zostało to przesunięte na późniejszy termin. W referacie wspomniane zostały również spotkania Jana Pawła II z Łucją.

Jako ostatni wystąpił ks. dr Grzegorz Strzelczyk (Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego) z przedłożeniem *Zmartwychwstanie Chrystusa w encyklikach Jana Pawła II „Redemptor hominis”, „Dives in misericordia” i „Dominum et vivificantem”*. Na początku swojego wystąpienia referent zaznaczył, że będzie się ono różniło od pozostałych, ponieważ będzie próbą analizy, podczas gdy tamte były syntezami. Autor starał się odpowiedzieć na pytania: czy są prawidłowości w mówieniu o zmartwychwstaniu w encyklikach zawartych w tytule wystąpienia?, jaka jest relacja pomiędzy myślą teologiczną Jana Pawła II a współczesną teologią w kwestii zmartwychwstania? Ukazał on, że Papież traktował misterium paschalne zawsze w całości, akcentował je jako model, w którym Kościół powinien szukać swojej tożsamości, a także bardzo wyraźnie wiązał je z porządkiem sakramentalnym. Ks. Strzelczyk zaakcentował, że dla Papieża podstawowym pytaniem było: co zmartwychwstanie oznacza dla nas (aspekt soteriologiczny), a nie dla Chrystusa (aspekt chrystologiczny)? W zakończeniu swojego referatu prelegent zasygnalizował dwa wątki oryginalnie pochodzące od Ojca Świętego. Pierwszym było ukazanie relacji pomiędzy miłosierdziem Boga Ojca a zmartwychwstaniem (por. DM 8). Według Jana Pawła II pierwszym Człowiekiem, któremu w sposób radykalny Bóg Ojciec okazał miłosierdzie, jest Jezus Chrystus. Drugim wątkiem była relacja pomiędzy napełnieniem Duchem Świętym a zmartwychwstaniem (por. DV 24). Według Papieża mesjańskie wyniesienie Chrystusa (napełnienie Duchem Świętym) w zmartwychwstaniu osiąga swój punkt kulminacyjny, a następnie Duch Święty zostaje „przekazany” Kościołowi.

Obrady sympozjum zakończyła dyskusja głównie między referentami, która odnosiła się do pierwszego, z ukazanych przez ks. Strzelczyka, wątku oryginalnego opartego na myśli Jana Pawła II w kwestii zmartwychwstania. W dyskusji był także głos z sali. P. Dylus apelował o powstanie ogólnopolskiego śpiewnika, który mógłby pomóc we wspólnym przeżywaniu czasu pielgrzymek osobom z różnych części Polski. Obrady sympozjum zakończyło krótkie podsumowanie i podziękowania wygłoszone przez ks. prof. dr hab. Jana Góreckiego.